

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Szerző:

Cím:

Forrás:

A vendég szemével

JÉGTÖRÉS CSEPELEN

Magyar Nemzet, 1961. június 6.

Idő

Személy

"1961"

027.4 (064.5)

Csehszlovákiából érkezvén, vendégként részt vehettem magyar íróknak a Csepel Vasmű munkásotthonában megrendezett irodalmi estélyén.

Izgalmas és szép élmény volt számomra a magyar irodalom rangos képviselőinek ez a találkozása a Vasmű dolgozóival. Az első pillanatokban meglepett a nagy színházterem közönségének várakozóan ünnepi, ám ugyanakkor tartózkodó és kissé hűvös hangulata. Dobozy Imre bevezető beszédének végén, mintha már felengedett volna ez a hűvösség, és Illyés Gyula gyönyörű versének felolvasása után már feldübörgött a taps és, őszinte figyelem, egyre jobban felforrósodó hangulat kísérte a többiek, Hidas Antal, Tatay Sándor, Csóori Sándor, Papp László, Csepeli Szabó Béla és Szakonyi Károly bemutatkozását.

Lassan megértettem — amint később a fehér asztal mellett eltöltött óra igazolta —, hogy itt író és olvasó között valóságos jégtörés történt, válaszfalak hullottak le, amelyeket a közelmúlt emelt és a kölcsönös bizalom ünnepi légkörében a szép szó mestere bátran vallhatta, hogy közösséget vállalt azokkal az eszményekkel, amelyek az élet nagy kérdéseit érintik, a jövőt eldöntik és meg hozzák kialakuló, új rendünkben a

szocialista eszmék győzelmét. Úgy érzem, az ünnepi órák után rendkívül érdekes és egyben fontos feladat vár itt az írókra a vas és acél dübörgő, tüzes világában, a munka forró áramában megtalálni azokat az élményeket, amelyekből maiságot árasztó, rendünket jellemző nagy irodalmi alkotások születnek.

Újarcú parasztok között

Az ünnepi könyvhét első napjának reggelén Egerbe vittek ki íróbarátaim. Ha izgalmasan szépnek mondtam az írók csepeli bemutatkozását, az egri Dobó István, a hevesi és boconádi Petőfi Tsz-ekben tett látogatás talán még érdekesebbnek és izgalmasabbnak bizonyult. Dobozy Imrét és Simon Istvánt kísértem és jól esett érezni, milyen eleven és bensőséges a kapcsolatuk a néppel, a paraszti világgal.

Az első látogatás valósággal megrendített. Mindent vártam, csak nem ezt a robbanásig felhevített légkört, az indulatoknak ezt a heves, csaknem drámai összecsapását, melynek hangzavarában olykor elveszett a »dizzasztalnál« ülök szava, Cseh István szövetségi elnök csendesítő figyelmeztetése. Szinte sistergett a levegő, hol izes, hol meg gombom mondások röppentek, percekig a hallgatók vitatkoztak egymással és nekem — megszokva az otthoni, szlovákiai szövetségi ülések higgadt hangját —, úgy tetszett, mintha egy izgalmasan pergő dráma konfliktusainak kellős közepébe cseppentem volna.

Magarázat kellett, hogy megértsem az összecsapások hevét: ezek az egymással vi-

tázók alig fél éve léptek a közös gazdálkodás útjára, és még nem forrtak össze, mint a fiatal házások.

Aztán találó, csendesítőn okos szavak elnyugtatták a vihart és békítették a tüzeskedőket. Később ugyanezekkel az egymásnak fenekedőikkel pompás vörösborkat kóstoltgattuk, és akkor kiviláglott, hogy korántsem oly nagy a baj, mert hiszen a legfontosabbban, ami mindent eldönt, s mindennek az alapja, az alapja és omegája, a munkában már kitűnően megvannak egymással. Értik és tudják, hogy minden kezdet nehéz, hogy nem könnyű dolog összeszeszkönni egy gazdagabb és több örömet adó jövő kedvéért. A szocialista morál meghonosodásáról van szó, amelyről egyébként a két másik szövetkezetben igen bőven folyt a vita.

A boldogságról, az élet értelméről és céljáról...

Ez talán a legmeglepőbb. Azt hiszed, hogy szűkre határolt a paraszti világ, érzelmi élete szegényes, és megint tanúja vagy annak, hogy tévedésbe estél, mert ha szemérmesebb, rejtettebb is, de valójában igen gazdag, sokrétűen színes és elbűvölően varázsos is tud lenni.

A hevesi Tsz-ben valaki közlünkkel találta egy szocialistával, hogy a szocializmus az embert — minden embert boldoggá akar tenni, és e percben minden más probléma eltörölődött. Nagyon hamar kiviláglott, hogy a föld embere ebben a boldogság keresése és megtalálása kérdésében nagyon egyetért velünk, írőkkel, hogy igen érzékeny fülle reagál a szép szóra, ha ennek nem csupán szikrázó tüze van, de hitele és életessége is.

Szép volt itt Hevesen, majd később Boconádon, a könyv ünnepe kapcsán erről szövetkezeti dolgozókkal, tanítókkal, a járás vezető embereivel elbeszélgetni. Megkopott szölamok színt és jelentőséget kaptak, a figyelő szemek tüzeiben a szinte áhítatosnak mondható csendben egy cseppet sem hangzott frázisnak, hogy épülő új rendünknek sikerült meghosszabbítania a dolgozó ember ifjúságát.

Az öregek arcán ugyan ott látható a gond reddőit, de ezeket a múlt, az inséges és gyérörömű múlt rötta rájuk, az vette el szemük fényét és törte meg idő előtt a válluk. Ma mintha ezek a barázdált, öreg arcok is kisimultak és kipirosodtak volna, és ezt nem a jóízű hevesi szőlőnedű tette, de a megértő szó, a kicsereált gondolat.

Talán itt éreztem meg jobban, mint Budapesten, milyen okos és célszerű évről évre megrendezni ezeket a könyvheteket, módot adni, hogy az író találkozhasson az olvasójával, meghallgassa a véleményét, a kívánságait és kicsereálhesse vele a gondolatait. Az

egyik könyvsátorban egy idősebb, feketeruhás asszony Várnai Zseni és Garai Gábor versesköteteit vette meg. Nem állhattam meg, hogy meg ne kérdezzem:

— Magának viszi haza?
— Magamnak, meg az unokáimnak — hangzott a válasz. Adyja, József Attilája már van, természetesen Petőfi, Arany és Vörösmarty mellett. Szerettem volna, ha Radnóti Eclogái után is nyúl, de nem tette. Ez talán jövőre marad, jövőre megértik az unokával együtt Radnótit is.

A megyei könyvtárban

Egy fél órára ide is elnéztünk, egy jellegzetes öreg ház tágas szobáiba, ahol takarós glédában sorakoznak a könyvek és az olvasó úgy változhat a könyvek, folyóiratok közt, mint az önkiszolgáló boltban. Ebergényi Tibor, a könyvtár igazgatója, aki két napos útunkon különös figyelemmel kalauzol, itt a jó házigazda figyelmével vezet végig a birodalmán. Meglepo szám adatokat mond: négyezernél több állandó olvasója van a könyvtárnak, és a megye valamennyi könyvtárát állandóan friss kiadású művekkel látják el.

Az egyik polcon fedezem a mi Irodalmi Szemlénk legfrissebb számát, másutt pedig a könyveimet. Jól esik ezt látni, ahogy jól esett Boconádon értesülni arról, hogy ismernek, februárban játszották a *Virágzik a hárs* című színjátékomat. A szomszédos falvakba is eljártak velem és sikerük volt. Így hát egy kicsit otthon volnék itt, Boconádon is.

A könyv ünnepe a Gárdonyi Géza Színházban

Kétnapos kirándulásunk során jutott idő ellátogatni a belélapátfalvi Cement- és Mész-műbe. A néhány órás látogatás nem jogosít fel arra, hogy futólagos élményeimet rögzítek. Csak hadd idézzem jegyzetfüzetemből: gondos egészségvédelem, törődés a kultúrával. Meglepően tiszta ez a sok port »termelő«, ötven esztendőös gyár — bizonyára nem a mi jövetelünk tiszteletére söpörték tisztára tágas munkatermeit.

A cementzásókat gyártó részlegen látom a lányok idegölőnek tűnő, egyhangú munkáját. Hiába, vannak bizonyos munkák, amelyeket sem itt, sem nálunk a gépesítés nem tud megkönnyíteni, az ember végtelenül ügyes, türelmes és gyors keze kell elvégzéséhez. Nálunk csökkentett munkaidővel segítünk a bajon, csökkentik a monoton munka tompító hatását azzal is, hogy több szórakozási lehetőséget nyújtanak a foglalkoztatott lányoknak. Itt az egy műszakban történő többszöri változtatással élénkítik a munkát, védekeznek az egyhangúság ellen. Jó ellenszer ez is, de a miénk hatásosabb.

Este az Irodalmi Színpad ad ünnepi műsort, Szőlősi Gyula összeállítása sokban helyes. Gorkij szellemében törekszik ízelítőt adni az új magyar irodalomból, és csak ott hibáz